

Kommunalt valfrihetsindex

SEPTEMBER 2025

Innehåll

Förord	3
1. Inledning	4
2. Varför valfrihet?	6
3. Indexmodell	7
3.1 Utbildning	7
3.2 Omsorg	7
4. Det kommunala utbildnings- och omsorgsansvaret i siffror	9
4.1 Utbildning	9
4.2 Omsorg	10
5. Resultat – nationellt	11
5.1 Sveriges 10 valfriaste kommuner	11
5.2 Några sammanfattande observationer	11
5.3 Samtliga kommuner efter fallande valfrihetspoäng	12
6. Resultat – regionalt	19
6.1 Några sammanfattande observationer	19
6.2 Region Blekinge	20
6.3 Region Dalarna	21
6.4 Region Gotland	21
6.5 Region Gävleborg	21
6.6 Region Halland	22
6.7 Region Jämtland Härjedalen	22
6.8 Region Jönköpings län	22
6.9 Region Kalmar län	23
6.10 Region Kronoberg	23
6.11 Region Norrbotten	23
6.12 Region Skåne	24
6.13 Region Stockholm	25
6.14 Region Sörmland	25
6.15 Region Uppsala	26
6.16 Region Värmland	26
6.17 Region Västerbotten	27
6.18 Region Västernorrland	27
6.19 Region Västmanland	27
6.20 Västra Götalandsregionen	28
6.21 Region Örebro län	29
6.22 Region Östergötland	29

7. Metod och avgränsningar	30
7.1 Allmänt	30
7.2 Utbildning	30
7.3 Omsorg	31
8. Källor	32
Appendix	33
1. Kommuner som saknar fristående grundskolor (104 st.)	33
2. Kommuner som saknar fristående gymnasieskolor (156 st.)	34

Förord

Under de senaste tre decennierna har Sverige genomfört flera valfrihetsreformer som ger invånarna möjlighet att själva välja leverantör av skattefinansierade välfärdstjänster.

Valfrihet i välfärden innebär att människor, oavsett socioekonomisk bakgrund, kan välja och välja bort tjänster inom skola, vård och omsorg. Detta skapar en unik kombination av frihet och jämlikhet i den svenska välfärdsmodellen. Reformerna har skapat en marknad för små och stora välfärdsföretag som bidrar med kvalitet, innovation och just valmöjligheter.

Människor i allmänhet uppskattar att själva kunna välja, men de faktiska valmöjligheterna ser väldigt olika ut. I vissa kommuner är valfriheten omfattande, medan den i andra knappt existerar alls.

För att belysa detta problem har vi uppdragit åt Peter Sellgren, Kreab Worldwide, att ta fram denna rapport.

Rapporten presenterar ett index som mäter och jämför graden av valfrihet i landets 290 kommuner, med särskilt fokus på skol- och omsorgsområdet. Resultaten visar på betydande skillnader mellan kommunerna. Detta innebär att valfrihet till stor del är en fråga om politisk vilja, även om geografiska och demografiska faktorer också spelar roll. Vår förhoppning är att rapporten bidrar till ny kunskap på området och till ökad debatt om valfrihetens förutsättningar.

Lena Furmark

Ansvarig för välfärdspolitiska frågor

Svenskt Näringsliv

1. Inledning

Under de senaste tre decennierna har ett antal genomgripande valfrihetsreformer införts som ger människor möjlighet att själva välja leverantör av ett antal olika skattefinansierade välfärdstjänster.

1994 sätts friskolereformen. Innan dess var elever hänvisade till den skola som någon anonym förvaltningstjänsteman hade pekat ut åt dem. Med friskolereformen flyttades makten att välja skola till eleverna och föräldrarna.

2009 trädde lagen om valfrihetssystem (LOV) i kraft. LOV ger kommuner möjlighet (men inte skyldighet) att inom ett antal välfärdsområden erbjuda invånarna att välja andra utförare än kommunen.

Valfrihet är uppenbarligen mycket populärt. Människor vill ha möjlighet att välja – och att välja bort.

I dag går 15 procent av grundskoleeleverna och 30 procent av gymnasisterna i en fristående skola. I hälften av landets kommuner erbjuds valfrihet inom den kommunala omsorgen.

Samtidigt döljer dessa siffror betydande inbördes skillnader mellan kommunerna. Det har inte tidigare närmare kartlagts hur mycket valfriheten skiljer sig åt från kommun till kommun – inte förrän nu.

I denna rapport studeras dels i vilken utsträckning som det i praktiken råder valfrihet inom skolområdet, dels graden av teoretisk valfrihet inom omsorgsområdet. Detta har vägts samman till ett index som möjliggör en valfrihetsrankning av landets 290 kommuner.

Mindre kommuner har allmänt sett en lägre grad av valfrihet jämfört med större kommuner. Det gäller såväl skattefinansierade välfärdstjänster som utbudet av varor och tjänster på de helt kommersiella marknaderna.

Men som framgår av indexet är detta en regel med flera och talande undantag. Stora kommuner har i teorin bättre förutsättningar att erbjuda sina invånare en hög grad av valfrihet – men alla gör det ändå inte. Omvänt finns det mindre kommuner – även sådana som inte är en del av ett storstadskluster – som ändå lyckas nå förhållandevis höga valfrihetspoäng.

Valfrihet kan mätas på olika sätt. Detta index säger inte allt, men det säger mycket. En kommuns geografiska förutsättningar är som de är. Demografiska aspekter är på kort sikt svårare att påverka. Men politiska beslut som ökar valfriheten handlar i grund och botten om politisk vilja.

Det är viktigt och nödvändigt att jämföra kommunala verksamheters effektivitet och kvalitet. För alla som därtill tycker att det är angeläget att de som betalar för välfärden också ska få möjlighet att välja leverantör av välfärden, är det också viktigt att jämföra hur olika kommuner ställer sig till sådan valfrihet.

Förhoppningsvis kan detta index stimulera en fortsatt diskussion inte bara om *att* det finns skillnader i den kommunala valfriheten, utan också *varför*.

2. Varför valfrihet?

Med valfrihetsreformerna infördes en allemansrätt inom välfärden. Alla – inte bara de mest förmögna eller de med bäst kontakter – kan sedan dess fritt välja skola, vårdcentral, äldreboende och många andra tjänster inom ramen för den offentlig-finansierade välfärden.

Men det är inte bara möjligheten att välja som ska vara – och är – en självklarhet. Möjligheten att *välja bort* kan ibland vara minst lika betydelsefull.

Människor är inte stöpta i samma form. Vilja, förmåga, idéer, intresse och prioriteringar skiljer sig åt. Det respekterar vi i alla andra sammanhang. Naturligtvis ska det respekteras även i de allra viktigaste delarna av tillvaron – när det rör det personliga, det privata, ibland till och med det livsavgörande. Då är möjligheten att välja bort som allra viktigast.

Rätten att välja inom välfärden skapar frihet. Den gemensamma finansieringen av välfärden skapar jämlikhet. Det är därför den svenska allemansrätten inom välfärden är unik och upphäver det gamla motsatsförhållandet mellan frihet och jämlikhet. Den svenska modellen ger både frihet och jämlikhet.

3. Indexmodell

Indexmodellen mäter graden av valfrihet i kommunerna på en hundra gradig skala (0–100 valfrihetspoäng).

En kommun kan med andra ord maximalt få 100 poäng, fördelat på de två välfärdssegment som utgör merparten av det kommunala välfärdsåtagandet:

- Utbildning: 50 poäng
- Omsorg: 50 poäng

3.1 Utbildning

För varje procentenhet elever som går i en fristående grundskola ges 0,25 poäng.

För varje procentenhet elever som går i en fristående gymnasieskola ges 0,25 poäng.

Möjlig maxpoäng inom utbildningssegmentet är med andra ord:

$(100 \times 0,25) + (100 \times 0,25) = 50$ poäng

3.2 Omsorg

Kommunerna har möjlighet att erbjuda valfrihetssystem enligt LOV inom totalt 18 olika kommunala välfärdsområden. Eftersom områdena i stor utsträckning är väsensskilda till innehåll, förutsättningar och målgrupp har en viktning gjorts för att spegla områdenas olika tyngd:

- Att erbjuda valfrihet inom *hemtjänst och service* har viktats allra tyngst (10 poäng).
- Att erbjuda valfrihet inom något av områdena *daglig verksamhet enligt LSS*, *särskilt boende enligt SoL* eller *personlig assistans enligt LSS* ger 4 poäng för vart och ett av områdena.¹
- Att erbjuda valfrihet inom något av de resterande 14 områdena ger 2 poäng för vart och ett av områdena.

Möjlig maxpoäng inom omsorgssegmentet är med andra ord:

$10 + (3 \times 4) + (14 \times 2) = 50$ poäng.

¹ Sedan 1994 har den som beviljats personlig assistans enligt lag rätt att välja vem som ska utföra assistansen – kommunen, ett företag, en organisation eller någon närstående. Denna nationella valfrihet gäller med andra ord oavsett om en kommun tillämpar LOV inom personlig assistans eller ej. Ett fåtal kommuner har därutöver valt att ändå införa LOV inom personlig assistans. Dessa kommuner tilldelas i denna sammanställning 4 valfrihetspoäng för det.

Samtliga omsorgsområden och deras viktning framgår av tabellen.

Omsorgsområde	Valfrihetspoäng
Avlösarservice enligt LSS ²	2 poäng
Avlösarservice enligt SoL ³	2 poäng
Boendestöd enligt SoL	2 poäng
Daglig verksamhet enligt LSS	4 poäng
Dagverksamhet enligt SoL	2 poäng
Familjerådgivning	2 poäng
Hemtjänst och service	10 poäng
HVB ⁴ för barn eller vuxna	2 poäng
Hygientjänster	2 poäng
Jobbsökningstjänster	2 poäng
Ledsagarservice enligt LSS	2 poäng
Ledsagarservice enligt SoL	2 poäng
Öppenvårdsinsatser enligt SoL	2 poäng
Personlig assistans enligt LSS	4 poäng
Särskilt boende enligt LSS	2 poäng
Särskilt boende enligt SoL	4 poäng
Sjukvård i hemmet	2 poäng
Sysselsättning inom socialpsykiatri	2 poäng
Summa	50 poäng

² Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade.

³ Socialtjänstlagen.

⁴ Hem för vård eller boende.

4. Det kommunala utbildnings- och omsorgsansvaret i siffror

4.1 Utbildning

Grundskola

- Det finns grundskolor i landets samtliga 290 kommuner.
- Ingen kommun saknar kommunal grundskola.
- 104 kommuner saknar fristående grundskolor. (Se appendix, punkt 1.)
- 12 internationella grundskolor har exkluderats.⁵

Gymnasieskola

- Det finns gymnasieskolor i 250 av landets 290 kommuner.
- 191 kommuner saknar fristående gymnasieskolor. (Se appendix, punkt 2.)
- 7 kommuner har endast fristående gymnasieskolor: Forshaga, Nykvarn, Perstorp, Storfors, Surahammar, Tomelilla och Älvdalen.
- 1 kommun, Vingåker, saknar *både* kommunal *och* fristående gymnasieskola, men har däremot en regiondriven gymnasieskola.
- 11 regiondrivna gymnasieskolor har exkluderats.⁶

⁵ Dessa internationella grundskolor ligger i Danderyd, Göteborg, Helsingborg, Karlskrona, Lund, Malmö, Sigtuna, Skellefteå, Stockholm, Uppsala, Västerås och Älmhult. Elever vid dessa skolor har följaktligen exkluderats. Totala antalet elever i en kommun är med andra ord alltid summan av antalet elever i kommunala skolor plus antalet elever i fristående skolor.

⁶ Dessa regiondrivna gymnasieskolor ligger i Falun, Gislaved, Jönköping, Linköping, Norrköping, Nyköping, Skara, Svenljunga, Töreboda, Varberg och Vingåker. Elever vid dessa skolor har följaktligen exkluderats. Totala antalet elever i en kommun är med andra ord alltid summan av antalet elever i kommunala skolor plus antalet elever i fristående skolor.

4.2 Omsorg

- Ungefär hälften av landets kommuner, 148 av 290, har LOV-system i drift.
- I dessa 148 kommuner finns det totalt 321 valfrihetssystem.
- De 3 kommuner som har flest valfrihetssystem är Stockholm (14 st.), Nacka (13 st.) och Sollentuna (11 st.).
- Det allra vanligaste välfärdsområdet för valfrihetssystem är *hemtjänst och service* (145 st.).

5. Resultat – nationellt

5.1 Sveriges 10 valfriaste kommuner

Rankning	Kommun	Antal invånare ⁷	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	Nacka	112 112	22,75	34,00	56,75
1	Täby	77 744	28,75	28,00	56,75
3	Solna	85 789	29,25	24,00	53,25
4	Stockholm	995 574	21,25	30,00	51,25
5	Sundbyberg	56 274	27,75	20,00	47,75
6	Österåker	49 787	16,75	24,00	40,75
7	Lidingö	48 377	11,50	26,00	37,50
8	Västerås	160 634	15,25	22,00	37,25
9	Danderyd	32 425	16,00	20,00	36,00
10	Helsingborg	152 091	21,50	14,00	35,50

5.2 Några sammanfattande observationer

Allmänt

- 225 av landets 290 kommuner uppnår mer än 0,00 valfrihetspoäng och kan därmed anses erbjuda någon grad av valfrihet för sina invånare.
- På topp 10-listan intar Nacka och Täby en delad förstaplats med 56,75 valfrihetspoäng av 100 möjliga.
- 65 kommuner uppnår däremot 0,00 valfrihetspoäng och intar alltså en delad sistaplats.
- 8 av kommunerna på topp 10-listan ligger i Stockholms län.
- Göteborg och Malmö, som givet sina invånarantal borde ha förutsättningar att erbjuda en hög grad av valfrihet, når 33,50 respektive 15,50 valfrihetspoäng (plats 15 respektive 84).

⁷ Per 31 december 2024.

Storlek är en fördel – men inte avgörande

- Det är inte enbart stora kommuner som kan erbjuda en hög grad av valfrihet. 3 av kommunerna på topp 10-listan har färre än 50 000 invånare. Den 11:e mest valfria kommunen i landet, Staffanstorp, har färre än 30 000 invånare.
- Den 16:e mest valfria kommunen i landet är Höör, som trots färre än 18 000 invånare rankas högre än många andra betydligt större kommuner. Närliggande Bjuv har ungefär lika många invånare som Höör, och kommunerna ligger geografiskt ungefär lika långt från Malmö och Helsingborg. Men medan Höör når 31,75 valfrihetspoäng, når Bjuv inga valfrihetspoäng överhuvudtaget. Närhet till en större kommun kan alltså ibland vara en fördel, men förefaller ibland inte spela någon roll alls.
- Bland kommunerna som uppnår 0,00 valfrihetspoäng finns åtskilliga mycket små kommuner – men inte enbart. Nässjö når inte några valfrihetspoäng överhuvudtaget, men med drygt 31 000 invånare är kommunen storleksmässigt i paritet med Danderyd, som når 36 valfrihetspoäng (plats 9).

5.3 Samtliga kommuner efter fallande valfrihetspoäng

Rankning	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	Nacka	112 112	22,75	34,00	56,75
1	Täby	77 744	28,75	28,00	56,75
3	Solna	85 789	29,25	24,00	53,25
4	Stockholm	995 574	21,25	30,00	51,25
5	Sundbyberg	56 274	27,75	20,00	47,75
6	Österåker	49 787	16,75	24,00	40,75
7	Lidingö	48 377	11,50	26,00	37,50
8	Västerås	160 634	15,25	22,00	37,25
9	Danderyd	32 425	16,00	20,00	36,00
10	Helsingborg	152 091	21,50	14,00	35,50
11	Staffanstorp	27 303	20,75	14,00	34,75
12	Sollentuna	77 624	14,25	20,00	34,25
13	Huddinge	114 304	8,00	26,00	34,00
14	Uppsala	248 016	13,75	20,00	33,75
15	Göteborg	608 993	19,50	14,00	33,50
16	Lund	131 590	12,50	20,00	32,50
16	Norrtälje	66 585	12,50	20,00	32,50
16	Höör	17 518	21,75	10,00	31,75
16	Tomelilla	13 639	27,75	4,00	31,75
20	Sundsvall	99 048	19,75	10,00	29,75
21	Ale	32 576	19,00	10,00	29,00
22	Örebro	160 140	14,75	14,00	28,75
23	Nyköping	58 344	18,50	10,00	28,50
24	Haninge	100 895	8,00	20,00	28,00
25	Storfors	3 788	27,75	0,00	27,75
26	Karlstad	98 084	12,75	14,00	26,75

Rankning	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
27	Vellinge	37 816	8,00	18,00	26,00
27	Växjö	98 334	10,00	16,00	26,00
29	Upplands Väsby	50 323	13,75	12,00	25,75
30	Falun	59 945	15,50	10,00	25,50
30	Gävle	103 838	13,50	12,00	25,50
30	Halmstad	106 084	9,50	16,00	25,50
33	Norrköping	144 980	15,25	10,00	25,25
34	Forshaga	11 520	25,00	0,00	25,00
34	Nykvarn	12 342	25,00	0,00	25,00
34	Perstorp	7 235	25,00	0,00	25,00
34	Surahammar	9 845	25,00	0,00	25,00
34	Västervik	36 447	11,00	14,00	25,00
34	Älvdalen	6 882	25,00	0,00	25,00
40	Bollnäs	26 243	14,75	10,00	24,75
40	Götene	13 286	24,75	0,00	24,75
42	Hörby	15 562	23,25	0,00	23,25
42	Kävlinge	32 477	3,25	20,00	23,25
42	Strängnäs	39 313	23,25	0,00	23,25
45	Vallentuna	35 119	4,75	18,00	22,75
46	Ljusdal	18 445	12,50	10,00	22,50
46	Svedala	23 581	8,50	14,00	22,50
48	Skövde	57 995	12,25	10,00	22,25
49	Jönköping	147 654	7,50	14,00	21,50
50	Borås	114 872	7,25	14,00	21,25
50	Järfälla	88 950	9,25	12,00	21,25
52	Ekerö	28 910	2,50	18,00	20,50
53	Södertälje	102 911	20,25	0,00	20,25
54	Krokom	15 680	9,75	10,00	19,75
54	Varberg	69 070	5,75	14,00	19,75
56	Hallstahammar	16 653	19,50	0,00	19,50
56	Härryda	40 003	5,50	14,00	19,50
58	Kalmar	72 704	9,25	10,00	19,25
58	Tibro	11 338	19,25	0,00	19,25
60	Umeå	134 249	9,00	10,00	19,00
61	Kungsbacka	85 792	8,75	10,00	18,75
61	Östersund	64 979	8,75	10,00	18,75
63	Karlskrona	66 301	8,50	10,00	18,50
63	Munkedal	10 354	18,50	0,00	18,50
65	Falkenberg	47 337	6,25	12,00	18,25
66	Vara	16 088	8,00	10,00	18,00
67	Finspång	21 623	17,75	0,00	17,75
67	Simrishamn	18 890	7,75	10,00	17,75
67	Sjöbo	19 337	3,75	14,00	17,75
67	Älvkarleby	9 552	7,75	10,00	17,75

Rankning	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
71	Trelleborg	47 269	3,00	14,00	17,00
72	Landskrona	47 309	6,75	10,00	16,75
72	Ljungby	28 280	6,75	10,00	16,75
72	Salem	17 507	6,75	10,00	16,75
72	Skara	18 707	6,75	10,00	16,75
72	Örkelljunga	10 277	2,75	14,00	16,75
77	Sigtuna	52 767	14,50	2,00	16,50
78	Upplands-Bro	32 868	4,50	12,00	16,50
79	Härnösand	24 515	2,25	14,00	16,25
80	Boden	28 049	6,00	10,00	16,00
80	Höganäs	28 430	2,00	14,00	16,00
82	Linköping	168 035	11,75	4,00	15,75
82	Mölnadal	71 420	1,75	14,00	15,75
84	Malmö	365 644	15,50	0,00	15,50
84	Mark	35 155	5,50	10,00	15,50
84	Ulricehamn	24 985	1,50	14,00	15,50
84	Värnamo	34 542	1,50	14,00	15,50
88	Alingsås	42 722	5,25	10,00	15,25
88	Uddevalla	57 010	5,25	10,00	15,25
90	Kristianstad	86 379	13,00	2,00	15,00
90	Lomma	24 715	1,00	14,00	15,00
90	Uppvidinge	9 061	1,00	14,00	15,00
93	Hultsfred	13 673	4,75	10,00	14,75
93	Tyresö	49 179	4,75	10,00	14,75
95	Båstad	16 026	14,50	0,00	14,50
95	Enköping	48 591	4,50	10,00	14,50
95	Mörbylånga	16 224	4,50	10,00	14,50
95	Nynäshamn	30 579	0,50	14,00	14,50
99	Klippan	17 714	4,25	10,00	14,25
100	Leksand	16 137	4,00	10,00	14,00
100	Sölvesborg	17 430	0,00	14,00	14,00
102	Tingsryd	11 966	13,75	0,00	13,75
103	Gnesta	11 458	3,50	10,00	13,50
103	Åmål	11 906	3,50	10,00	13,50
105	Kungälv	50 313	3,25	10,00	13,25
105	Trollhättan	59 003	13,25	0,00	13,25
107	Arvika	25 547	3,00	10,00	13,00
107	Bollebygd	9 802	3,00	10,00	13,00
107	Färgelanda	6 376	3,00	10,00	13,00
107	Gislaved	28 936	3,00	10,00	13,00
107	Motala	43 505	3,00	10,00	13,00
107	Vårgårda	12 474	3,00	10,00	13,00
113	Töreboda	9 043	2,75	10,00	12,75
114	Katrineholm	34 154	2,50	10,00	12,50

Rankning	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
114	Knivsta	21 193	2,50	10,00	12,50
114	Östhammar	22 138	6,50	6,00	12,50
117	Eskilstuna	107 203	12,25	0,00	12,25
118	Håbo	22 973	0,00	12,00	12,00
118	Oskarshamn	26 923	2,00	10,00	12,00
118	Ronneby	28 741	4,00	8,00	12,00
118	Säffle	14 899	2,00	10,00	12,00
118	Söderköping	14 789	2,00	10,00	12,00
123	Sunne	13 356	1,75	10,00	11,75
123	Östra Göinge	13 978	1,75	10,00	11,75
125	Haparanda	9 151	1,50	10,00	11,50
125	Lerum	43 570	1,50	10,00	11,50
125	Stenungsund	27 851	1,50	10,00	11,50
125	Söderhamn	24 545	1,50	10,00	11,50
125	Värmdö	46 635	3,50	8,00	11,50
125	Älmhult	17 653	1,50	10,00	11,50
131	Falköping	32 806	0,75	10,00	10,75
131	Mora	20 540	0,75	10,00	10,75
131	Partille	41 060	0,75	10,00	10,75
131	Vaxholm	11 822	0,75	10,00	10,75
131	Vetlanda	27 528	0,75	10,00	10,75
136	Aneby	6 797	0,50	10,00	10,50
136	Ystad	32 106	10,50	0,00	10,50
138	Svenljunga	10 747	0,25	10,00	10,25
138	Ängelholm	45 110	0,25	10,00	10,25
140	Borgholm	10 666	0,00	10,00	10,00
140	Burlöv	20 101	0,00	10,00	10,00
140	Essunga	5 560	0,00	10,00	10,00
140	Gnosjö	9 131	0,00	10,00	10,00
140	Grästorp	5 555	0,00	10,00	10,00
140	Habo	13 456	0,00	10,00	10,00
140	Hammarö	16 992	0,00	10,00	10,00
140	Kinda	9 957	0,00	10,00	10,00
140	Lekeberg	8 606	0,00	10,00	10,00
140	Lycksele	12 118	0,00	10,00	10,00
140	Markaryd	9 938	0,00	10,00	10,00
140	Nordmaling	6 942	0,00	10,00	10,00
140	Ovanåker	11 341	0,00	10,00	10,00
140	Sala	22 843	0,00	10,00	10,00
140	Sotenäs	9 104	0,00	10,00	10,00
140	Storuman	5 577	0,00	10,00	10,00
140	Tierp	21 104	0,00	10,00	10,00
140	Torsås	6 984	0,00	10,00	10,00
140	Tranemo	11 839	0,00	10,00	10,00

Rankning	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
140	Tranås	18 604	0,00	10,00	10,00
140	Trosa	14 927	0,00	10,00	10,00
140	Vimmerby	15 384	0,00	10,00	10,00
140	Åre	12 693	0,00	10,00	10,00
140	Åstorp	16 449	0,00	10,00	10,00
164	Hylte	10 196	9,00	0,00	9,00
165	Mariestad	24 583	8,25	0,00	8,25
166	Luleå	79 645	8,00	0,00	8,00
167	Eksjö	17 792	7,75	0,00	7,75
168	Flen	15 362	7,25	0,00	7,25
168	Lidköping	40 425	3,25	4,00	7,25
170	Gotland	60 971	7,00	0,00	7,00
170	Vänersborg	40 041	7,00	0,00	7,00
172	Hudiksvall	37 528	4,75	2,00	6,75
173	Vännäs	9 132	6,50	0,00	6,50
174	Borlänge	51 425	6,25	0,00	6,25
174	Överkalix	3 201	6,25	0,00	6,25
176	Skellefteå	78 150	6,00	0,00	6,00
176	Skurup	17 099	0,00	6,00	6,00
178	Hedemora	15 281	5,75	0,00	5,75
178	Karlshamn	31 751	5,75	0,00	5,75
178	Kiruna	22 426	5,75	0,00	5,75
181	Sandviken	38 360	5,50	0,00	5,50
182	Botkyrka	95 905	5,25	0,00	5,25
182	Örnsköldsvik	55 443	5,25	0,00	5,25
184	Fagersta	13 072	4,50	0,00	4,50
185	Övertorneå	4 057	4,25	0,00	4,25
186	Ludvika	26 634	4,00	0,00	4,00
186	Orust	15 352	4,00	0,00	4,00
188	Grums	9 004	3,75	0,00	3,75
189	Avesta	22 417	1,50	2,00	3,50
189	Kalix	15 391	3,50	0,00	3,50
189	Svalöv	14 543	3,50	0,00	3,50
192	Hässleholm	52 114	3,25	0,00	3,25
192	Vansbro	6 752	3,25	0,00	3,25
192	Ånge	9 044	3,25	0,00	3,25
195	Öckerö	12 771	3,00	0,00	3,00
196	Karlsborg	7 023	2,75	0,00	2,75
196	Valdemarsvik	7 525	2,75	0,00	2,75
196	Vilhelmina	6 229	2,75	0,00	2,75
199	Karlskoga	30 180	2,25	0,00	2,25
199	Lilla Edet	14 442	2,25	0,00	2,25
199	Nordanstig	9 262	2,25	0,00	2,25
202	Gällivare	17 233	2,00	0,00	2,00

Rankning	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
202	Högsby	5 321	0,00	2,00	2,00
202	Pajala	5 857	2,00	0,00	2,00
202	Sävsjö	11 563	2,00	0,00	2,00
206	Berg	7 108	1,75	0,00	1,75
206	Jokkmokk	4 701	1,75	0,00	1,75
206	Nora	10 639	1,75	0,00	1,75
209	Filipstad	9 776	1,50	0,00	1,50
209	Lindesberg	23 141	1,50	0,00	1,50
209	Vingåker	8 750	1,50	0,00	1,50
212	Laholm	26 595	1,25	0,00	1,25
212	Nybro	19 951	1,25	0,00	1,25
214	Piteå	42 447	1,00	0,00	1,00
214	Vaggeryd	14 825	1,00	0,00	1,00
216	Heby	14 345	0,75	0,00	0,75
216	Kramfors	17 491	0,75	0,00	0,75
216	Orsa	6 851	0,75	0,00	0,75
219	Alvesta	19 830	0,50	0,00	0,50
219	Arboga	13 980	0,50	0,00	0,50
219	Eslöv	34 922	0,50	0,00	0,50
219	Tjörn	16 092	0,50	0,00	0,50
219	Årjäng	9 825	0,50	0,00	0,50
219	Älvsbyn	7 774	0,50	0,00	0,50
225	Sollefteå	18 396	0,25	0,00	0,25
226	Arjeplog	2 599	0,00	0,00	0,00
226	Arvidsjaur	6 089	0,00	0,00	0,00
226	Askersund	11 477	0,00	0,00	0,00
226	Bengtsfors	9 076	0,00	0,00	0,00
226	Bjurholm	2 359	0,00	0,00	0,00
226	Bjuv	15 985	0,00	0,00	0,00
226	Boxholm	5 517	0,00	0,00	0,00
226	Bromölla	12 470	0,00	0,00	0,00
226	Bräcke	6 035	0,00	0,00	0,00
226	Dals-Ed	4 606	0,00	0,00	0,00
226	Degerfors	9 278	0,00	0,00	0,00
226	Dorotea	2 294	0,00	0,00	0,00
226	Eda	8 412	0,00	0,00	0,00
226	Emmaboda	9 006	0,00	0,00	0,00
226	Gagnef	10 384	0,00	0,00	0,00
226	Gullspång	5 031	0,00	0,00	0,00
226	Hagfors	11 418	0,00	0,00	0,00
226	Hallsberg	16 120	0,00	0,00	0,00
226	Herrljunga	9 497	0,00	0,00	0,00
226	Hjo	9 350	0,00	0,00	0,00
226	Hofors	9 281	0,00	0,00	0,00

Rankning	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
226	Hällefors	6 321	0,00	0,00	0,00
226	Härjedalen	10 175	0,00	0,00	0,00
226	Kil	12 061	0,00	0,00	0,00
226	Kristinehamn	23 756	0,00	0,00	0,00
226	Kumla	22 681	0,00	0,00	0,00
226	Kungsör	8 694	0,00	0,00	0,00
226	Köping	25 729	0,00	0,00	0,00
226	Laxå	5 423	0,00	0,00	0,00
226	Lessebo	8 289	0,00	0,00	0,00
226	Ljusnarsberg	4 369	0,00	0,00	0,00
226	Lysekil	13 907	0,00	0,00	0,00
226	Malung–Sälen	10 254	0,00	0,00	0,00
226	Malå	2 962	0,00	0,00	0,00
226	Mellerud	9 052	0,00	0,00	0,00
226	Mjölby	28 695	0,00	0,00	0,00
226	Mullsjö	7 594	0,00	0,00	0,00
226	Munkfors	3 625	0,00	0,00	0,00
226	Mönsterås	13 069	0,00	0,00	0,00
226	Norberg	5 452	0,00	0,00	0,00
226	Norsjö	3 968	0,00	0,00	0,00
226	Nässjö	31 587	0,00	0,00	0,00
226	Ockelbo	5 715	0,00	0,00	0,00
226	Olofström	13 000	0,00	0,00	0,00
226	Osby	12 947	0,00	0,00	0,00
226	Oxelösund	12 031	0,00	0,00	0,00
226	Ragunda	5 146	0,00	0,00	0,00
226	Robertsfors	6 690	0,00	0,00	0,00
226	Rättvik	10 998	0,00	0,00	0,00
226	Skinnskatteberg	4 256	0,00	0,00	0,00
226	Smedjebacken	10 823	0,00	0,00	0,00
226	Sorsele	2 357	0,00	0,00	0,00
226	Strömstad	13 482	0,00	0,00	0,00
226	Strömsund	11 023	0,00	0,00	0,00
226	Säter	11 223	0,00	0,00	0,00
226	Tanum	12 773	0,00	0,00	0,00
226	Tidaholm	12 805	0,00	0,00	0,00
226	Timrå	17 521	0,00	0,00	0,00
226	Torsby	11 321	0,00	0,00	0,00
226	Vadstena	7 490	0,00	0,00	0,00
226	Vindeln	5 417	0,00	0,00	0,00
226	Ydre	3 626	0,00	0,00	0,00
226	Åsele	2 694	0,00	0,00	0,00
226	Ätvidaberg	11 467	0,00	0,00	0,00
226	Ödeshög	5 237	0,00	0,00	0,00

6. Resultat – regionalt

Som framgår av föregående kapitel finns det runtom i landet avsevärda kommunvisa skillnader när det gäller invånarnas valmöjligheter. Det finns ett samband mellan kommunstorlek och grad av valfrihet, även om det är en tumregel med åtskilliga undantag.

Även nedbrutet på regional nivå är skillnaderna i grad av valfrihet markanta mellan olika kommuner inom en och samma region.

Vid en inomregional analys framgår ännu tydligare än på nationell nivå att även mindre kommuner kan nå höga valfrihetspoäng, medan det i några regioner tvärtom finns stora kommuner som hamnar långt ned i valfrihetsrankningen.

I detta kapitel redovisas den regionvisa valfrihetsrankningen för landets 21 regioner.

6.1 Några sammanfattande observationer

Allmänt

En regions residensstad är oftast den befolkningsmässigt största kommunen i en region. I de flesta regioner intar residensstaden förstaplatsen i valfrihetsligan, men inte alltid.

- I Jämtland är det inte Östersund som får flest valfrihetspoäng, utan den betydligt mindre kommunen Krokom.
- I Region Kalmar län är Västerviks kommun bara hälften så stor som Kalmar kommun – men trots det vinner Västervik den regionala valfrihetsligan.
- Luleå är en nästan tre gånger så stor kommun som Boden. Ändå är Boden den kommun i Region Norrbotten som har störst valfrihet – med dubbelt så många valfrihetspoäng som Luleå.
- Som framgick av den nationella topplistan rankas Sveriges tredje största kommun, Malmö, på 84:e plats. Men även i den egna regionen, Skåne, hamnar Malmö långt ned på listan – på plats 17 av 33 skånska kommuner. Helsingborg, med mindre än hälften av Malmös invånarantal, toppar den skånska ligan med 35,50 valfrihetspoäng, att jämföra med Malmös 15,50.
- Region Sörmlands residensstad Nyköping får flest valfrihetspoäng i regionen. Eskilstuna, regionens överlägset största kommun med mer än dubbelt så många invånare som Nyköping, hamnar först på plats 5 i den sörmländska rankningen.
- I Östergötland brukar Linköping och Norrköping traditionellt tävla om vilken kommun som är störst. Linköping leder med viss marginal. Men i valfrihetstävlingen vinner Norrköping stort, med 25,25 valfrihetspoäng mot Linköpings 15,75.

Dominerande regioncentrum minskar valfriheten i resten av regionen

I fyra regioner är det tydligt att valfriheten i huvudsak är centrerad till en enda kommun – den största – vilket leder till betydande skillnad i valfrihetspoäng mellan de första- och andraplacerade kommunerna i regionen.

Skälet torde framför allt vara att den högst valfrihetsrankade kommunen är utomordentligt mycket större befolkningsmässigt – mellan fyra och tjugo gånger större – än den näst högst rankade kommunen.

Dessutom spelar antagligen regionens geografiska storlek roll i ett par av fallen. Västmanland och Örebro är regioner som är förhållandevis små till ytan och som befolkningsmässigt helt domineras av en residentsstad. Möjligen bidrar det delvis till att fristående välfärdsaktörer har mindre uppenbara incitament att etablera sig i regionernas småkommuner, samtidigt som det på skolområdet är relativt enkelt för elever i dessa småkommuner att pendla till en skola i den stora residentsstaden.

- I Region Västerbotten når förstarankade Umeå 19 valfrihetspoäng, medan de andrarankade kommunerna bara når 10 poäng.
- I grannregionen Västernorrland vinner Sundsvall ligan med 29,75 poäng, mot 16,25 för andraplatstagaren Härnösand.
- Västerås kommun – som även kvalade in på den nationella topp 10-listan med 37,25 poäng – är föga förvånande mest valfria kommun i Region Västmanland. Steget till den näst mest valfria kommunen i regionen är stort: 25 poäng får Surahammar.
- I Region Örebro län är avståndet mellan guld- och silvermedaljörerna ännu större: Örebro får 28,75 poäng, och åtföljs av Lekeberg med 10 poäng.

6.2 Region Blekinge

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	63	Karlskrona	66 301	8,50	10,00	18,50
2	100	Sölvesborg	17 430	0,00	14,00	14,00
3	118	Ronneby	28 741	4,00	8,00	12,00
4	178	Karlshamn	31 751	5,75	0,00	5,75
5	226	Olofström	13 000	0,00	0,00	0,00

6.3 Region Dalarna

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	30	Falun	59 945	15,50	10,00	25,50
2	34	Älvdalen	6 882	25,00	0,00	25,00
3	100	Leksand	16 137	4,00	10,00	14,00
4	131	Mora	20 540	0,75	10,00	10,75
5	174	Borlänge	51 425	6,25	0,00	6,25
6	178	Hedemora	15 281	5,75	0,00	5,75
7	186	Ludvika	26 634	4,00	0,00	4,00
8	189	Avesta	22 417	1,50	2,00	3,50
9	192	Vansbro	6 752	3,25	0,00	3,25
10	216	Orsa	6 851	0,75	0,00	0,75
11	226	Gagnef	10 384	0,00	0,00	0,00
11	226	Malung-Sälen	10 254	0,00	0,00	0,00
11	226	Rättvik	10 998	0,00	0,00	0,00
11	226	Smedjebacken	10 823	0,00	0,00	0,00
11	226	Säter	11 223	0,00	0,00	0,00

6.4 Region Gotland

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	170	Gotland	60 971	7,00	0,00	7,00

6.5 Region Gävleborg

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	30	Gävle	103 838	13,50	12,00	25,50
2	40	Bollnäs	26 243	14,75	10,00	24,75
3	46	Ljusdal	18 445	12,50	10,00	22,50
4	125	Söderhamn	24 545	1,50	10,00	11,50
5	140	Ovanåker	11 341	0,00	10,00	10,00
6	172	Hudiksvall	37 528	4,75	2,00	6,75
7	181	Sandviken	38 360	5,50	0,00	5,50
8	199	Nordanstig	9 262	2,25	0,00	2,25
9	226	Hofors	9 281	0,00	0,00	0,00
9	226	Ockelbo	5 715	0,00	0,00	0,00

6.6 Region Halland

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	30	Halmstad	106 084	9,50	16,00	25,50
2	54	Varberg	69 070	5,75	14,00	19,75
3	61	Kungsbacka	85 792	8,75	10,00	18,75
4	65	Falkenberg	47 337	6,25	12,00	18,25
5	164	Hylte	10 196	9,00	0,00	9,00
6	212	Laholm	26 595	1,25	0,00	1,25

6.7 Region Jämtland Härjedalen

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	54	Krokom	15 680	9,75	10,00	19,75
2	61	Östersund	64 979	8,75	10,00	18,75
3	140	Åre	12 693	0,00	10,00	10,00
4	206	Berg	7 108	1,75	0,00	1,75
5	226	Bräcke	6 035	0,00	0,00	0,00
5	226	Härjedalen	10 175	0,00	0,00	0,00
5	226	Ragunda	5 146	0,00	0,00	0,00
5	226	Strömsund	11 023	0,00	0,00	0,00

6.8 Region Jönköpings län

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	49	Jönköping	147 654	7,50	14,00	21,50
2	84	Värnamo	34 542	1,50	14,00	15,50
3	107	Gislaved	28 936	3,00	10,00	13,00
4	131	Vetlanda	27 528	0,75	10,00	10,75
5	136	Aneby	6 797	0,50	10,00	10,50
6	140	Gnosjö	9 131	0,00	10,00	10,00
6	140	Habo	13 456	0,00	10,00	10,00
6	140	Tranås	18 604	0,00	10,00	10,00
9	167	Eksjö	17 792	7,75	0,00	7,75
10	202	Sävsjö	11 563	2,00	0,00	2,00
11	214	Vaggeryd	14 825	1,00	0,00	1,00
12	226	Mullsjö	7 594	0,00	0,00	0,00
12	226	Nässjö	31 587	0,00	0,00	0,00

6.9 Region Kalmar län

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	34	Västervik	36 447	11,00	14,00	25,00
2	58	Kalmar	72 704	9,25	10,00	19,25
3	93	Hultsfred	13 673	4,75	10,00	14,75
4	95	Mörbylånga	16 224	4,50	10,00	14,50
5	118	Oskarshamn	26 923	2,00	10,00	12,00
6	140	Borgholm	10 666	0,00	10,00	10,00
6	140	Torsås	6 984	0,00	10,00	10,00
6	140	Vimmerby	15 384	0,00	10,00	10,00
9	202	Högsby	5 321	0,00	2,00	2,00
10	212	Nybro	19 951	1,25	0,00	1,25
11	226	Emmaboda	9 006	0,00	0,00	0,00
11	226	Mönsterås	13 069	0,00	0,00	0,00

6.10 Region Kronoberg

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	27	Växjö	98 334	10,00	16,00	26,00
2	72	Ljungby	28 280	6,75	10,00	16,75
3	90	Uppvidinge	9 061	1,00	14,00	15,00
4	102	Tingsryd	11 966	13,75	0,00	13,75
5	125	Älmhult	17 653	1,50	10,00	11,50
6	140	Markaryd	9 938	0,00	10,00	10,00
7	219	Alvesta	19 830	0,50	0,00	0,50
8	226	Lessebo	8 289	0,00	0,00	0,00

6.11 Region Norrbotten

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	80	Boden	28 049	6,00	10,00	16,00
2	125	Haparanda	9 151	1,50	10,00	11,50
3	166	Luleå	79 645	8,00	0,00	8,00
4	174	Överkalix	3 201	6,25	0,00	6,25
5	178	Kiruna	22 426	5,75	0,00	5,75
6	185	Övertorneå	4 057	4,25	0,00	4,25
7	189	Kalix	15 391	3,50	0,00	3,50
8	202	Gällivare	17 233	2,00	0,00	2,00
8	202	Pajala	5 857	2,00	0,00	2,00
10	206	Jokkmokk	4 701	1,75	0,00	1,75
11	214	Piteå	42 447	1,00	0,00	1,00
12	219	Älvsbyn	7 774	0,50	0,00	0,50
13	226	Arjeplog	2 599	0,00	0,00	0,00
13	226	Arvidsjaur	6 089	0,00	0,00	0,00

6.12 Region Skåne

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	10	Helsingborg	152 091	21,50	14,00	35,50
2	11	Staffanstorps	27 303	20,75	14,00	34,75
3	16	Lund	131 590	12,50	20,00	32,50
4	16	Höör	17 518	21,75	10,00	31,75
4	16	Tomelilla	13 639	27,75	4,00	31,75
6	27	Vellinge	37 816	8,00	18,00	26,00
7	34	Perstorp	7 235	25,00	0,00	25,00
8	42	Hörby	15 562	23,25	0,00	23,25
8	42	Kävlinge	32 477	3,25	20,00	23,25
10	46	Svedala	23 581	8,50	14,00	22,50
11	67	Simrishamn	18 890	7,75	10,00	17,75
11	67	Sjöbo	19 337	3,75	14,00	17,75
13	71	Trelleborg	47 269	3,00	14,00	17,00
14	72	Landskrona	47 309	6,75	10,00	16,75
14	72	Örkelljunga	10 277	2,75	14,00	16,75
16	80	Höganäs	28 430	2,00	14,00	16,00
17	84	Malmö	365 644	15,50	0,00	15,50
18	90	Kristianstad	86 379	13,00	2,00	15,00
18	90	Lomma	24 715	1,00	14,00	15,00
20	95	Båstad	16 026	14,50	0,00	14,50
21	99	Klippan	17 714	4,25	10,00	14,25
22	123	Östra Göinge	13 978	1,75	10,00	11,75
23	136	Ystad	32 106	10,50	0,00	10,50
24	138	Ängelholm	45 110	0,25	10,00	10,25
25	140	Burlöv	20 101	0,00	10,00	10,00
25	140	Åstorp	16 449	0,00	10,00	10,00
27	176	Skurup	17 099	0,00	6,00	6,00
28	189	Svalöv	14 543	3,50	0,00	3,50
29	192	Hässleholm	52 114	3,25	0,00	3,25
30	219	Eslöv	34 922	0,50	0,00	0,50
31	226	Bjuv	15 985	0,00	0,00	0,00
31	226	Bromölla	12 470	0,00	0,00	0,00
31	226	Osby	12 947	0,00	0,00	0,00

6.13 Region Stockholm

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	1	Nacka	112 112	22,75	34,00	56,75
2	1	Täby	77 744	28,75	28,00	56,75
3	3	Solna	85 789	29,25	24,00	53,25
4	4	Stockholm	995 574	21,25	30,00	51,25
5	5	Sundbyberg	56 274	27,75	20,00	47,75
6	6	Österåker	49 787	16,75	24,00	40,75
7	7	Lidingö	48 377	11,50	26,00	37,50
8	9	Danderyd	32 425	16,00	20,00	36,00
9	12	Sollentuna	77 624	14,25	20,00	34,25
10	13	Huddinge	114 304	8,00	26,00	34,00
11	24	Haninge	100 895	8,00	20,00	28,00
12	29	Upplands Väsby	50 323	13,75	12,00	25,75
13	34	Nykvarn	12 342	25,00	0,00	25,00
14	45	Vallentuna	35 119	4,75	18,00	22,75
15	50	Järfälla	88 950	9,25	12,00	21,25
16	52	Ekerö	28 910	2,50	18,00	20,50
17	53	Södertälje	102 911	20,25	0,00	20,25
18	72	Salem	17 507	6,75	10,00	16,75
19	77	Sigtuna	52 767	14,50	2,00	16,50
20	78	Upplands-Bro	32 868	4,50	12,00	16,50
21	93	Tyresö	49 179	4,75	10,00	14,75
22	95	Nynäshamn	30 579	0,50	14,00	14,50
23	125	Värmdö	46 635	3,50	8,00	11,50
24	131	Vaxholm	11 822	0,75	10,00	10,75
25	182	Botkyrka	95 905	5,25	0,00	5,25

6.14 Region Sörmland

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	23	Nyköping	58 344	18,50	10,00	28,50
2	42	Strängnäs	39 313	23,25	0,00	23,25
3	103	Gnesta	11 458	3,50	10,00	13,50
4	114	Katrineholm	34 154	2,50	10,00	12,50
5	117	Eskilstuna	107 203	12,25	0,00	12,25
6	140	Trosa	14 927	0,00	10,00	10,00
7	168	Flen	15 362	7,25	0,00	7,25
8	209	Vingåker	8 750	1,50	0,00	1,50
9	226	Oxelösund	12 031	0,00	0,00	0,00

6.15 Region Uppsala

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	14	Uppsala	248 016	13,75	20,00	33,75
2	16	Norrtälje ⁸	66 585	12,50	20,00	32,50
3	67	Älvkarleby	9 552	7,75	10,00	17,75
4	95	Enköping	48 591	4,50	10,00	14,50
5	114	Knivsta	21 193	2,50	10,00	12,50
5	114	Östhammar	22 138	6,50	6,00	12,50
7	118	Håbo	22 973	0,00	12,00	12,00
8	140	Tierp	21 104	0,00	10,00	10,00
9	216	Heby	14 345	0,75	0,00	0,75

6.16 Region Värmland

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	25	Storfors	3 788	27,75	0,00	27,75
2	26	Karlstad	98 084	12,75	14,00	26,75
3	34	Forshaga	11 520	25,00	0,00	25,00
4	107	Arvika	25 547	3,00	10,00	13,00
5	118	Säffle	14 899	2,00	10,00	12,00
6	123	Sunne	13 356	1,75	10,00	11,75
7	140	Hammarö	16 992	0,00	10,00	10,00
8	188	Grums	9 004	3,75	0,00	3,75
9	209	Filipstad	9 776	1,50	0,00	1,50
10	219	Årjäng	9 825	0,50	0,00	0,50
11	226	Eda	8 412	0,00	0,00	0,00
11	226	Hagfors	11 418	0,00	0,00	0,00
11	226	Kil	12 061	0,00	0,00	0,00
11	226	Kristinehamn	23 756	0,00	0,00	0,00
11	226	Munkfors	3 625	0,00	0,00	0,00
11	226	Torsby	11 321	0,00	0,00	0,00

⁸ Enligt Sveriges officiella administrativa indelning tillhör Norrtälje kommun Region Stockholm. För att följa Svenskt Näringslivs regionindelning har kommunen i denna sammanställning dock inordnats under Region Uppsala.

6.17 Region Västerbotten

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	60	Umeå	134 249	9,00	10,00	19,00
2	140	Lycksele	12 118	0,00	10,00	10,00
2	140	Nordmaling	6 942	0,00	10,00	10,00
2	140	Storuman	5 577	0,00	10,00	10,00
5	173	Vännäs	9 132	6,50	0,00	6,50
6	176	Skellefteå	78 150	6,00	0,00	6,00
7	196	Vilhelmina	6 229	2,75	0,00	2,75
8	226	Bjurholm	2 359	0,00	0,00	0,00
8	226	Dorotea	2 294	0,00	0,00	0,00
8	226	Malå	2 962	0,00	0,00	0,00
8	226	Norsjö	3 968	0,00	0,00	0,00
8	226	Robertsfors	6 690	0,00	0,00	0,00
8	226	Sorsele	2 357	0,00	0,00	0,00
8	226	Vindeln	5 417	0,00	0,00	0,00
8	226	Åsele	2 694	0,00	0,00	0,00

6.18 Region Västernorrland

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	20	Sundsvall	99 048	19,75	10,00	29,75
2	79	Härnösand	24 515	2,25	14,00	16,25
3	182	Örnsköldsvik	55 443	5,25	0,00	5,25
4	192	Ånge	9 044	3,25	0,00	3,25
5	216	Kramfors	17 491	0,75	0,00	0,75
6	225	Sollefteå	18 396	0,25	0,00	0,25
7	226	Timrå	17 521	0,00	0,00	0,00

6.19 Region Västmanland

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	8	Västerås	160 634	15,25	22,00	37,25
2	34	Surahammar	9 845	25,00	0,00	25,00
3	56	Hallstahammar	16 653	19,50	0,00	19,50
4	140	Sala	22 843	0,00	10,00	10,00
5	184	Fagersta	13 072	4,50	0,00	4,50
6	219	Arboga	13 980	0,50	0,00	0,50
7	226	Kungsör	8 694	0,00	0,00	0,00
7	226	Köping	25 729	0,00	0,00	0,00
7	226	Norberg	5 452	0,00	0,00	0,00
7	226	Skinnskatteberg	4 256	0,00	0,00	0,00

6.20 Västra Götalandsregionen

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	15	Göteborg	608 993	19,50	14,00	33,50
2	21	Ale	32 576	19,00	10,00	29,00
3	40	Götene	13 286	24,75	0,00	24,75
4	48	Skövde	57 995	12,25	10,00	22,25
5	50	Borås	114 872	7,25	14,00	21,25
6	56	Härryda	40 003	5,50	14,00	19,50
7	58	Tibro	11 338	19,25	0,00	19,25
8	63	Munkedal	10 354	18,50	0,00	18,50
9	66	Vara	16 088	8,00	10,00	18,00
10	72	Skara	18 707	6,75	10,00	16,75
11	82	Mölndal	71 420	1,75	14,00	15,75
12	84	Mark	35 155	5,50	10,00	15,50
12	84	Ulricehamn	24 985	1,50	14,00	15,50
14	88	Alingsås	42 722	5,25	10,00	15,25
14	88	Uddevalla	57 010	5,25	10,00	15,25
16	103	Åmål	11 906	3,50	10,00	13,50
17	105	Kungälv	50 313	3,25	10,00	13,25
17	105	Trollhättan	59 003	13,25	0,00	13,25
19	107	Bollebygd	9 802	3,00	10,00	13,00
19	107	Färgelanda	6 376	3,00	10,00	13,00
19	107	Vårgårda	12 474	3,00	10,00	13,00
22	113	Töreboda	9 043	2,75	10,00	12,75
23	125	Lerum	43 570	1,50	10,00	11,50
23	125	Stenungsund	27 851	1,50	10,00	11,50
25	131	Falköping	32 806	0,75	10,00	10,75
25	131	Partille	41 060	0,75	10,00	10,75
27	138	Svenljunga	10 747	0,25	10,00	10,25
28	140	Essunga	5 560	0,00	10,00	10,00
28	140	Grästorp	5 555	0,00	10,00	10,00
28	140	Sotenäs	9 104	0,00	10,00	10,00
28	140	Tranemo	11 839	0,00	10,00	10,00
32	165	Mariestad	24 583	8,25	0,00	8,25
33	168	Lidköping	40 425	3,25	4,00	7,25
34	170	Vänersborg	40 041	7,00	0,00	7,00
35	186	Orust	15 352	4,00	0,00	4,00
36	195	Öckerö	12 771	3,00	0,00	3,00
37	196	Karlsborg	7 023	2,75	0,00	2,75
38	199	Lilla Edet	14 442	2,25	0,00	2,25
39	219	Tjörn	16 092	0,50	0,00	0,50
40	226	Bengtsfors	9 076	0,00	0,00	0,00
40	226	Dals-Ed	4 606	0,00	0,00	0,00
40	226	Gullspång	5 031	0,00	0,00	0,00
40	226	Herrljunga	9 497	0,00	0,00	0,00

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
40	226	Hjo	9 350	0,00	0,00	0,00
40	226	Lysekil	13 907	0,00	0,00	0,00
40	226	Mellerud	9 052	0,00	0,00	0,00
40	226	Strömstad	13 482	0,00	0,00	0,00
40	226	Tanum	12 773	0,00	0,00	0,00
40	226	Tidaholm	12 805	0,00	0,00	0,00

6.21 Region Örebro län

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	22	Örebro	160 140	14,75	14,00	28,75
2	140	Lekeberg	8 606	0,00	10,00	10,00
3	199	Karlskoga	30 180	2,25	0,00	2,25
4	206	Nora	10 639	1,75	0,00	1,75
5	209	Lindesberg	23 141	1,50	0,00	1,50
6	226	Askersund	11 477	0,00	0,00	0,00
6	226	Degerfors	9 278	0,00	0,00	0,00
6	226	Hallsberg	16 120	0,00	0,00	0,00
6	226	Hällefors	6 321	0,00	0,00	0,00
6	226	Kumla	22 681	0,00	0,00	0,00
6	226	Laxå	5 423	0,00	0,00	0,00
6	226	Ljusnarsberg	4 369	0,00	0,00	0,00

6.22 Region Östergötland

Rankning i länet	Rankning nationellt	Kommun	Antal invånare	Valfrihetspoäng utbildning	Valfrihetspoäng omsorg	Valfrihetspoäng totalt
1	33	Norrköping	144 980	15,25	10,00	25,25
2	67	Finspång	21 623	17,75	0,00	17,75
3	82	Linköping	168 035	11,75	4,00	15,75
4	107	Motala	43 505	3,00	10,00	13,00
5	118	Söderköping	14 789	2,00	10,00	12,00
6	140	Kinda	9 957	0,00	10,00	10,00
7	196	Valdemarsvik	7 525	2,75	0,00	2,75
8	226	Boxholm	5 517	0,00	0,00	0,00
8	226	Mjölby	28 695	0,00	0,00	0,00
8	226	Vadstena	7 490	0,00	0,00	0,00
8	226	Ydre	3 626	0,00	0,00	0,00
8	226	Åtvidaberg	11 467	0,00	0,00	0,00
8	226	Ödeshög	5 237	0,00	0,00	0,00

7. Metod och avgränsningar

7.1 Allmänt

Utbildning och omsorg är kommunala välfärdsverksamheter som i princip samtliga kommuninvånare någon gång kommer i kontakt med, för egen eller för anhörigas del. Därför är det särskilt angeläget att det erbjuds valfrihet inom dessa områden.

Den politiska ledningen i en kommun kan på olika sätt välja att främja (eller inte främja) förekomsten av fristående välfärdsaktörer genom att fatta nödvändiga beslut eller åtminstone skapa förutsättningar för att sådana aktörer ska vilja etablera sig i kommunen.

Därutöver behöver aktörerna själva göra den kommersiella bedömningen om det finns förutsättningar att långsiktigt lyckas med sin etablering i kommunen. Några exempel på sådana förutsättningar är demografiska aspekter (nuvarande och framtida antal invånare i viss åldersgrupp) och geografiska aspekter (tät- eller glesbefolkad kommun).

Allt annat lika är större kommuner, eller kommuner i närheten av större kommuner, antagligen mer sannolika att kunna attrahera kommersiella aktörer att etablera sig. Men som framgår av denna sammanställning finns det åtskilliga exempel även på mindre och medelstora kommuner som lyckas erbjuda sina invånare valfrihet – samtidigt som andra kommuner av samma storlek väljer att erbjuda sina invånare noll valfrihet.

7.2 Utbildning

Beräkning av valfrihetspoäng baseras på elever i reguljär förskoleklass, grundskola och gymnasieskola.

Elever i förskola, anpassad grund- och gymnasieskola, internationella skolor, region-drivna skolor, sameskolan och specialskolor ingår däremot inte i beräkningsunderlaget.

Antal elever i en kommun avser antalet elever som går i skola i kommunen, oavsett var någonstans de är folkbokförda.⁹

⁹ Exempel: En elev som är folkbokförd i Solna, men går i en skola i Sundbyberg, ingår i statistiken avseende Sundbyberg.

7.3 Omsorg

Förekomst av valfrihetssystem i fokus

Beräkning av valfrihetspoäng baseras på *om* kommunen har valfrihetssystem i drift eller ej inom respektive välfärdsområde, eftersom valet att införa eller inte införa valfrihetssystem är ett politiskt beslut.

Däremot har inte hänsyn tagits till *hur många aktörer* som erbjuder sina tjänster inom de olika välfärdsområdena. Det är i allt väsentligt de olika aktörerna som utifrån sina egna kommersiella och andra bedömningar beslutar om de vill verka i en kommun eller ej. Antal aktörer inom ett välfärdsområde är därmed svårare för de politiska beslutsfattarna att påverka.

Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje

En kommun i Sverige, Norrtälje, har skapat en särskild myndighet som ansvarar för att förse kommuninvånarna med den välfärd som normalt sett är uppdelad mellan kommunal och regional nivå: *Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje* (KSON).

KSON:s medlemmar (Norrtälje kommun och Region Stockholm) erbjuder valfrihet enligt LOV inom tio områden¹⁰, varav fyra faller inom det kommunala välfärdsansvaret: *hemtjänst och service, hygientjänster, sjukvård i hemmet* samt *särskilt boende enligt SoL*.

Dessa fyra områden ingår i underlaget för sammanställningen i denna rapport. De övriga sex områdena är sådana som i stället faller inom det regionala välfärdsansvaret och ingår därför inte.

¹⁰ Fysioterapi, Hemtjänst och service, Logopedi, Mödrahälsovård, Hygientjänster, Rehabilitering, Pediatrisk vård, Sjukvård i hemmet, Särskilt boende enligt SoL, Vård- eller Hälsocentral Husläkarmott etc.

8. Källor

SCB (befolkningsstatistik, avser 31 december 2024)

Skolverket (elevstatistik, avser läsåret 2023/2024)

Upphandlingsmyndigheten (LOV-statistik, avser läget i maj 2024)

Appendix

1. Kommuner som saknar fristående grundskolor (104 st.)

Arjeplog	Hallstahammar	Mullsjö	Surahammar
Arvidsjaur	Hammarö	Munkedal	Säter
Askersund	Herrljunga	Munkfors	Sölvesborg
Bengtsfors	Hjo	Mönsterås	Tanum
Bjurholm	Hofors	Norberg	Tibro
Bjuv	Hällefors	Nordmaling	Tidaholm
Borgholm	Härjedalen	Norsjö	Tierp
Boxholm	Högsby	Nykvarn	Timrå
Bromölla	Kil	Nässjö	Torsby
Bräcke	Kinda	Ockelbo	Torsås
Burlöv	Kristinehamn	Olofström	Tranemo
Dals-Ed	Krokom	Osby	Tranås
Degerfors	Kumla	Ovanåker	Trosa
Dorotea	Kungsör	Oxelösund	Vadstena
Eda	Köping	Perstorp	Vimmerby
Emmaboda	Laxå	Ragunda	Vindeln
Essunga	Lekeberg	Robertsfors	Värnamo
Forshaga	Lessebo	Rättvik	Vårgårda
Gagnef	Ljusnarsberg	Sala	Ydre
Gnosjö	Lycksele	Skinnskatteberg	Åre
Grästorp	Lysekil	Smedjebacken	Åsele
Gullspång	Malung-Sälen	Sorsele	Åstorp
Götene	Malå	Sotenäs	Åtvidaberg
Habo	Markaryd	Storuman	Älvdalen
Hagfors	Mellerud	Strömstad	Ödeshög
Hallsberg	Mjölby	Strömsund	Östhammar

2. Kommuner som saknar fristående gymnasieskolor (191 st.)

Alvesta	Hofors	Mörbylånga	Tierp
Aneby	Hultsfred	Nora	Timrå
Arboga	Håbo	Norberg	Tjörn
Arjeplog	Hällefors	Nordanstig	Torsby
Arvidsjaur	Härjedalen	Nordmaling	Torsås
Askersund	Härnösand	Norsjö	Tranemo
Avesta	Hässleholm	Nybro	Tranås
Bengtsfors	Höganäs	Nynäshamn	Trelleborg
Berg	Högsby	Nässjö	Trosa
Bjurholm	Jokkmokk	Ockelbo	Tyresö
Bjuv	Kalix	Olofström	Töreboda
Boden	Karlsborg	Orsa	Ulricehamn
Bollebygd	Katrineholm	Orust	Upplands-Bro
Borgholm	Kil	Osby	Uppvidinge
Boxholm	Kinda	Ovanåker	Vadstena
Bromölla	Knivsta	Oxelösund	Vaggeryd
Bräcke	Kramfors	Pajala	Valdemarsvik
Burlöv	Kristinehamn	Partille	Vallentuna
Dals-Ed	Kumla	Piteå	Vansbro
Degerfors	Kungsör	Ragunda	Vaxholm
Dorotea	Kungälv	Robertsfors	Vellinge
Eda	Kävlinge	Ronneby	Vetlanda
Ekerö	Köping	Rättvik	Vilhelmina
Emmaboda	Laholm	Sala	Vimmerby
Enköping	Landskrona	Salem	Vindeln
Eslöv	Laxå	Simrishamn	Vingåker
Essunga	Lekeberg	Sjöbo	Vårgårda
Fagersta	Leksand	Skinnskatteberg	Vännäs
Falköping	Lerum	Skurup	Värnamo
Filipstad	Lessebo	Smedjebacken	Ydre
Flen	Lidköping	Sollefteå	Åmål
Färgelanda	Lilla Edet	Sorsele	Ånge
Gagnef	Lindesberg	Sotenäs	Åre
Gnesta	Ljusnarsberg	Stenungsund	Årjäng
Gnosjö	Lomma	Storuman	Åsele
Grums	Lycksele	Strömstad	Åstorp
Grästorp	Lysekil	Strömsund	Åtvidaberg
Gullspång	Malung-Sälen	Sunne	Älmhult
Gällivare	Malå	Svalöv	Älvkarleby
Habo	Markaryd	Svenljunga	Älvsbyn
Hagfors	Mellerud	Säffle	Ängelholm
Hallsberg	Mjölby	Säter	Öckerö
Hammarö	Mora	Sävsjö	Ödeshög
Haparanda	Motala	Söderhamn	Örkelljunga
Heby	Mullsjö	Söderköping	Östra Göinge
Hedemora	Munkfors	Sölvesborg	Överkalix
Herrljunga	Mölnådal	Tanum	Övertorneå
Hjo	Mönsterås	Tidaholm	

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm

Telefon 08-553 430 00

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma, 2025